

Kursbeskrivning för Miljörätt (15 hp) HT23

1 Allmänt om kursen

Innehåll och målsättning

Kursen Miljörätt är en specialkurs på avancerad nivå som behandlar det rättsliga skyddet av den yttre miljön och människors hälsa. Detta innefattar rättsregler och rättsliga processer om klimatomställning (minskade utsläpp och anpassning), skydd för människors hälsa, luft, vatten, mark, natur och biologisk mångfald samt rättslig kontroll av avfall och kemiska produkter. Det innefattar även kopplingen mellan miljöskydd och mänskliga rättigheter.

I kursen behandlas den miljörättsliga regleringen utifrån såväl styrnings- som konflikthanterings- och rättviseperspektiv. Särskilt uppmärksammas rättens förmåga att förhindra och begränsa olika miljöeffekter och styra mot uppfyllandet av övergripande mål samt att hantera de olika intressekonflikter som kan aktualiseras på miljöområdet. I kursen läggs tyngdpunkten på den svenska miljörätten, men även EU:s miljörätt och internationell miljörätt omfattas, främst från ett svenskt perspektiv.

Kursen innehåller följande kursmoment:

- föreläsningar och seminarier
- uppsats med redovisning
- processpel
- skriftlig tentamen

Efter genomgången kurs förväntas studenten:

- vara väl insatt i aktuella miljörättsliga frågor.
- ha fördjupad kunskap om och förståelse för rättsnormer och rättsliga processer på miljöområdet, även i ett internationellt sammanhang.
- kunna kritiskt hantera och bedöma miljörättsliga situationer som rymmer intressekonflikter och tillämpningssvårigheter, dels i förhållande till relevanta samhällsfrågor, dels i relation till hållbar utveckling och miljöpolitiska mål, mänskliga rättigheter och miljö rättvisa.

Juridiska institutionen

Utöver att beskriva rätten ska studenten, utifrån ett vetenskapligt förhållningssätt, kunna diskutera om och hur rätten bidrar till att styra mot uppfyllandet av de miljömål som Sveriges regering och riksdag, EU eller det internationella samfundet ställt upp, och om rättsreglerna om miljöskydd är rättvisa.

Slutligen ska studenten efter kursen inom givna tidsramar kunna planera och utföra en kvalificerad rättsutredning på miljörettens område, presentera denna både skriftligt och muntligt samt kunna argumentera såväl skriftligt som muntligt inom ramen för ett processspel.

Kursmålen anges i kursplanen.

Pedagogiken

Efter ett par inledande repetitionsföreläsningar, som anknyter till vad studenterna lärt sig i tidigare kurser, varvas föreläsningar och seminarier. Till seminarierna får studenterna instruktioner om vad de ska läsa och frågor att förbereda. I de olika momenten blandas teoretiska och metodologiska perspektiv med erfarenheter från praktiskt arbete. Dessutom ges handledning för uppsats och inför processspel.

2 Närmare om kursens uppbyggnad

De olika kursmomenten

Kursen inleds med ett par *repetitionsföreläsningar*. Dessa föreläsningar baseras på den miljörättsliga undervisning som getts på Juristprogrammets obligatoriska kurser, inte minst i kurserna Civilrätt D, Förvaltningsrätt med förvaltningsprocessrätt samt Folk rätt. Här berörs bland annat miljörettens utveckling och grundläggande principer, krav på verksamheter, verksamhetskontroll och skydd av biologisk mångfald. På föreläsningarna beskrivs också miljörettens gränsöverskridande natur, och den svenska miljörettens koppling till internationell rätt och EU-rätt.

Därefter sker undervisningen genom *föreläsningar* och *seminarier*. Undervisningen leds huvudsakligen av universitetslärare, men även praktiskt verksamma jurister och eventuellt praktiker med annan relevant erfarenhet undervisar på kursen.

Seminarierna utgör examinerande moment på kursen, vilket innebär att de omfattas av närvarokrav och att kursdeltagarna i förväg erhåller frågor och instruktioner om hur de ska förbereda sig till seminarierna. Med närvaro avses aktiv närvaro. Ett aktivt deltagande innebär att kursdeltagarna deltar genom att bland annat presentera svarsförslag, ställa relevanta frågor och vidareutveckla svarsförslag och följdfrågor.

Undervisningen sker dessutom genom ett *skriftligt arbete* med *gruppredovisning*, och ett *processspel*. Även dessa inslag utgör examinerande moment. Se nedan för närmare beskrivning av momenten.

Skriftliga och muntliga övningar

Kort uppsats med gruppredovisning

I kursen ingår en skriftlig uppgift. Kursdeltagarna skriver en *uppsats på 3 000 – 3 500 ord* (OBS! varken mer eller mindre), inklusive fotnoter och annat, som belyser en specifik miljörättslig fråga. I början av kursen presenteras en lista över teman för uppsatsen som kommer att fördelas bland kursdeltagarna, med beaktande av deras önskemål. Då ges också mer specifik information om hur den skriftliga uppgiften ska genomföras.

Kursdeltagarna erbjuds handledning för arbetet med uppsatsen. Kursdeltagarna uppmanas att under skrivprocessen träffas i grupper för att ge synpunkter och kommentarer på varandras utkast. Den färdiga uppsatsen ska laddas upp i Athena.

Kursdeltagare som skrivit om samma tema ska genomföra en gemensam och koordinerad redovisning, där var och en belyser frågor, tillvägagångssätt och slutsatser kopplade till sin uppsats. Gruppredovisningen ska förberedas och presenteras gemensamt, och var och en ska på ca 5 minuter belysa sin fråga och sina slutsatser.

Den muntliga redovisningen med anslutande diskussion utgör en del i undervisningen. Varje grupp förfogar över totalt en lektionstimme, som ska disponeras så att tid ges till såväl redovisning som till frågor från övriga kursdeltagare och läraren. Kursdeltagarna kan erhålla upp till *20 examinationspoäng* för sin skriftliga prestation och redovisning, att räkna samman med resultatet på tentamen.

Närvaro vid redovisningen är *obligatorisk*. Närmare information om den skriftliga uppgiften och redovisningen ges under kursen.

Processpel – grupparbete

I kursen ingår också ett processspel i form av en tillståndprocess i mark- och miljödomstol. Syftet med processpelet är dels att ge kursdeltagarna övning i rättslig argumentation, dels att konkretisera miljörättens generella principer och på så sätt göra dem mer begripliga. I processpelet ingår både inlämning av en skriftlig inlägga och muntlig övning i form av ”agerande” under en spelad huvudförhandling. Deltagarna arbetar i grupper som ges olika roller i spelet (t. ex. sökande, myndighet, sakägare och miljöorganisation). För processpelet finns särskilda anvisningar som delas ut under kursen. Aktivt deltagande i processpelet är en del av examinationen, och bedöms som godkänt eller underkänt.

Obligatorier

Närvaro är obligatorisk vid:

- kursintroduktionen
- minst 80% av seminarietillfällena
- [introduktion till](#) uppsatsarbete och processpel
- samtliga gruppredovisningar av uppsatserna
- processpelet

Förhållandet till andra kurser och utbildningen i stort

Kursen Miljörätt är en fördjupningskurs på avancerad nivå på Juristprogrammet. Den bygger vidare på de kunskaper i Miljörätt som kursdeltagarna tidigare erhållit dels genom miljörättsundervisningen på kursen Civilrätt D, dels genom de miljörettsliga inslagen, den s.k. ”miljörettsstrimman”, som ska ingå i samtliga grundkurser på Juristprogrammet.

Kursdeltagare som vill vidga sina miljörettskunskaper ytterligare kan, i den mån kursen ges, även läsa fördjupningskursen ”Transboundary Environmental Law”. De kan också fördjupa sina kunskaper och färdigheter genom att skriva examensarbete i miljörett.

3 Krav för deltagande i undervisningen

Förkunskapskrav

Godkänt resultat i obligatoriska kurser om minst 150 högskolepoäng inom Juristprogrammet, inklusive kurserna Folkrätt och Förvaltningsrätt.

Registrering

Student som avser att läsa en kurs ska vara registrerad senast andra kursdagen.

Omregistrering

Student som vill bli omregistrerad på kursen ska kontakta kursadministratören.

Avregistrering

Student som inte avser att läsa kursen måste avregistrera sig *inom tre veckor efter kursstart*. Du avregistrerar dig via ditt studentkonto i Ladok. Detta är av stor vikt då du på så sätt räknas som förstagångsregistrerad när du registrerar dig nästa gång och därmed är garanterad en plats i gruppundervisningen. Sista datum för tidigt avbrott beräknas från måndagen i den vecka som kursen startar och tre veckor framåt. Sista dag är alltid en söndag. Obs! Avregistreringar kan få konsekvenser för din rätt till studiemedel. Kontakta CSN för mer information.

Meddela även kursadministratören om du gör avbrott på kursen.

4 Studieanvisningar

Litteratur och övrigt studiematerial

Kurslitteraturen består av artiklar, utredningar, rapporter, rättsfall m.m. som anges i seminarieinstruktionerna. Angiven litteratur som finns tillgänglig i elektronisk form på Stockholms universitets bibliotek eller på nätet får kursdeltagarna söka och hämta. Litteratur som inte finns tillgänglig laddas upp på kurssidan på Athena.

Utöver kurslitteraturen ingår relevanta författningar, EU- och internationella regelverk, och rättsfall i det material som diskuteras på föreläsningar och vid seminarier. Relevant författningstext tillhandahålls i ett pdf-dokument i Athena vid kursstart.

Obligatorisk litteratur

Kurslitteraturen som anges i seminarieinstruktionerna utgör obligatorisk litteratur. Kursen har ingen obligatorisk ”kursbok”.

Rekommenderad litteratur

J. Ebbesson, Miljörätt, 4 uppl (2021) eller 5 uppl. (2023). Den är kurslitteratur på Civilrätt D, och är även behjälplig på denna kurs, inte minst som förberedelse till föreläsningarna.

Förberedelser inför undervisningen

Föreläsningar

Till föreläsningarna ges inga instruktioner eller läsanvisningar. Kursdeltagarna kan förbereda sig genom att läsa relevanta delar av den rekommenderade litteraturen (se kurslitteratur ovan).

Seminarier

Till varje seminarium finns seminarieinstruktioner med läsanvisningar. De läggs upp i Athena senast en vecka före respektive seminarium. Till stor del förväntas kursdeltagarna ta fram det föreskrivna materialet på egen hand.

5 Examination

Examinationsmoment

Examination sker genom fyra obligatoriska moment:

1	Aktivt deltagande vid minst 80% av seminarierna	G/U
2	Kort uppsats med gruppredovisning	0–20 poäng
3	Aktivt deltagande i processpel	G/U
4	Skriftlig tentamen	0–20 poäng

1 Deltagande vid seminarier

Kursdeltagarna ska delta *aktivt* vid minst 80% av seminarietillfällena. Till seminarierna finns instruktioner om hur kursdeltagarna ska förbereda sig; vad som ska läsas och vilka frågor som ska förberedas. Momentet bedöms som *godkänt eller underkänt*. Ytterligare information om seminarierna finns i avsnitt 2 ovan.

2 Kort uppsats med gruppredovisning

Den skriftliga uppgiften utförs enskilt, baserat på tilldelat ämne. Redovisningen sker i grupp med andra kursdeltagare som skrivit om samma tema. Den skriftliga uppgiften med redovisningen kan ge maximalt *20 poäng*, som medräknas i kursens examination. För godkänd uppsats krävs minst 10 poäng.

I schemat anges sista dag för inlämning av uppsatsen. Obs! För sent inlämnad uppsats medför att antalet poäng *halveras* jämfört med vad uppsatsen hade fått om den hade lämnats in i tid.

3 Deltagande i processpel

Kursdeltagarna ska delta *aktivt* i processpelet (såväl författande av inlägga som muntligt framträdande). Momentet bedöms som *godkänt eller underkänt*. Ytterligare information om processpelet finns i avsnitt 2 ovan.

4 Skriftlig tentamen

Kursen slutexamineras genom skriftlig tentamen, som kan ge maximalt *20 poäng*. För godkänd tentamen krävs minst 10 poäng.

Obs! *Allt* som sägs på föreläsningar, seminarier m.m. är ”tentarelevant”.

Tentamensfrågorna är således inte begränsade till kurslitteraturen.

Tillåtna hjälpmedel vid tentamen

Vid tentamen i Miljö rätt HT23 tillämpas *Examinationsalternativ 1 – Inga hjälpmedel*.

Kursdeltagarna får alltså *inte* ta med sig någon litteratur, författningstext, annat skriftligt material eller teknisk utrustning till tentamen.

Relevant författningstext kommer att finnas tillgänglig digitalt under tentamen.

Krav för godkänt, betygsgradering m.m.

För att bli godkänd på kursen fordras att samtliga lärandemål enligt kursplan är uppfyllda. Betygsgraderingen baseras på den sammanlagda poängen från uppsatsen (0–20 poäng) och den skriftliga tentamen (0–20 poäng).

För godkänt på kursen fordras minst 20 poäng sammanlagt, varav minst 10 poäng (50% av tentamens maximala poäng) på den skriftliga tentamen och minst 10 poäng från uppsatsen. Se betygsskala under *Betygskriterier* nedan.

Anmälan till tentamen

Anmäl dig senast den 15 december i Ladok. Studenter som inte anmält sig kan inte beredas plats på tentamen. Anmälan till tentamen förutsätter registrering på kursen.

Alla studenter har rätt att istället för ordinarie betyg (AB/BA/B/U) få betyg enligt den målrelaterade sjugradiga betygsskalan (A–F). Detta måste dock anmälas till kursadministratören senast fem arbetsdagar före tentamensdagen.

Handlingar som ska medtas vid tentamen

Till tentamen ska godkänd legitimation medtas. Som godkänd legitimation räknas körkort, pass och ID-kort med aktuell giltighetstid. Som godkänd legitimation räknas även högst tre månader gammal polisanmälan som anger att tentandens identitetshandling är stulen eller förlorad. Även utländska identitetshandlingar godkänns, företrädesvis pass och ID-kort.

Tillåtna hjälpmedel och ordningsregler

Vid tentamen i kursen Miljörätt HT23 tillämpas *Examinationsalternativ 1 – Inga hjälpmedel*. Se även ovan avsnitt *Tillåtna hjälpmedel vid tentamen*.

Information om de olika examinationsalternativen samt ordningsregler finns på [Juridiska institutionens hemsida](#).

Förekomsten av otillåtna hjälpmedel, anteckningar och liknande samt brott mot ordningsreglerna kan föranleda en anmälan till universitetets disciplinnämnd. Disciplinnämnden, som leds av rektor, kan besluta om varning eller avstängning från studierna.

För att tentamen ska kunna starta på utsatt tid, ber vi alla studenter att vara på plats vid skrivsalen minst 15 minuter innan tentamen startar.

Betygskriterier enligt ordinarie betygsskala

AB

Studenten kan med utgångspunkt i de förväntade studieresultaten för kursen föra ett mycket väl strukturerat resonemang med tydligt fokus på centrala aspekter och hög relevans avseende ställda frågor; korrekta hänvisningar till källor och korrekt användning av relevanta fakta; god förmåga att resonera abstrakt, utföra självständiga bedömningar av problemen och visa kritiska reflektioner.

BA

Studenten kan med utgångspunkt i de förväntade studieresultaten för kursen föra ett väl strukturerat resonemang med fokus på centrala aspekter och relevans avseende ställda frågor; hänvisningar till källor och korrekt användning av relevanta fakta; förmåga att resonera abstrakt, utföra självständiga bedömningar av problemen och visa kritiska reflektioner.

B

Studenten kan med utgångspunkt i de förväntade studieresultaten för kursen föra ett begripligt resonemang som omfattar de centrala aspekterna på ställda frågor; vissa hänvisningar till källor och relevanta fakta; tecken på förmåga att göra självständiga bedömningar av problemen och visa kritiska reflektioner.

U

Studenten uppnår inte samtliga krav som ställs för betyget B

Betygskriterier enligt den målrelaterade sjugradiga betygsskalan

A

Studenten kan med utgångspunkt i de förväntade studieresultaten för kursen föra ett utmärkt strukturerat resonemang med tydlig fokus på centrala aspekter och hög relevans avseende ställda frågor; utförliga hänvisningar till källor och korrekt användning av relevanta fakta; mycket god förmåga att resonera abstrakt, utföra självständiga bedömningar av problemen och visa kritiska reflektioner.

B

Studenten kan med utgångspunkt i de förväntade studieresultaten för kursen föra ett mycket väl strukturerat resonemang med tydlig fokus på centrala aspekter och hög relevans avseende ställda frågor; hänvisningar till källor och korrekt användning av relevanta fakta; god förmåga att resonera abstrakt, utföra självständiga bedömningar av problemen och visa kritiska reflektioner.

C

Studenten kan med utgångspunkt i de förväntade studieresultaten för kursen föra ett väl strukturerat resonemang med fokus på centrala aspekter och relevans avseende ställda frågor; hänvisningar till källor och korrekt användning av relevanta fakta; förmåga att resonera abstrakt, utföra självständiga bedömningar av problemen och visa kritiska reflektioner.

D

Studenten kan med utgångspunkt i de förväntade studieresultaten för kursen föra ett strukturerat resonemang och relevant resonemang som berör centrala aspekter av ställda frågor; hänvisningar till källor och korrekt användning av relevanta fakta; tecken på förmåga att resonera abstrakt, utföra självständiga bedömningar av problemen och visa kritiska reflektioner

E

Studenten kan med utgångspunkt i de förväntade studieresultaten för kursen föra ett begripligt resonemang som omfattar några av de centrala aspekterna på ställda frågor; vissa referenser till källor och relevanta fakta; tecken på förmåga att göra självständiga bedömningar av problemen.

Fx

Studenten kan med utgångspunkt i de förväntade studieresultaten för kursen föra ett resonemang som omfattar några centrala aspekter på ställda frågor, men med otillräckliga hänvisningar till källor och relevant fakta, och utan tecken till förmåga att självständigt lösa problemen.

F

Studenten uppnår inte samtliga krav på resonemang, källor, fakta och förmåga som ställs för betyget E.

Begäran om omprövning

Begäran om omprövning lämnas på särskild blankett till kursadministratören. Begäran ska vara noga motiverad och en kopia på tentamen måste bifogas.

6 Funktionsnedsättning*Allmänt*

Stockholms universitet erbjuder olika pedagogiska stödformer för personer med varaktiga funktionsnedsättningar. Stödet som erbjuds beror på den enskildes situation och är till för att underlätta studierna. Målet är att alla studenter ska ha en möjlighet att studera på lika villkor.

För att ta del av stöd måste du ansöka genom att logga in i systemet NAIS via länk på studentavdelningens hemsida här: www.su.se > Utbildning > Studera med funktionsnedsättning > Ansök om stöd och anpassningar.

När ansökan är mottagen kontaktas du av studentavdelningen för att boka ett personligt möte. När du beviljats stöd ska du kontakta din institutions kontaktperson och lämna in det intyg som studentavdelningen utfärdar. Kontaktperson vid Juridiska institutionen är studierektor Viktoria Pettersson, tfn: 08-16 13 04 eller e-post: viktoria.petersson@juridicum.su.se.

Examination med stödåtgärder

Observera att du **senast 3 veckor** före varje examinationstillfälle måste meddela kursadministratören så att eventuella extra åtgärder kan vidtas. Om anmälan inkommer senare kan institutionen inte garantera att examinationen kan genomföras såsom önskas. Observera också att tentamensanmälan måste ske på sedvanligt sätt i Ladok.

För stödåtgärder som löper över hel kurs (t.ex. anteckningshjälp) eller mer ingripande åtgärder (t.ex. dela upp tentamen) måste du **senast vid kursstart** kontakta kursadministratören.

7 Studentinflytande och kursutveckling

Alla studenter som deltagit i kursen uppmanas att fylla i en kursutvärdering i slutet av kursen. Kursutvärderingen har stor betydelse för kvalitetssäkring av kursens innehåll och pedagogiska upplägg. Kursen förändras och utvecklas kontinuerligt, och de synpunkter och idéer som framförs i kursutvärderingen övervägs alltid noga.